

FOLKRÖRELSESNAS ARKIVFÖRBUND (FA)

Verksamhetsberättelse för år 2018

Styrelsen vill härmed avge följande berättelse avseende sitt 50:ende och sista aktiva verksamhetsår.

Styrelsen

De som utsågs 2017 valdes med en mandatperiod om två år medan de som valdes 2018 valdes med en mandatperiod om ett år. Styrelsen, som består av 11 ordinarie ledamöter, har under året haft följande sammansättning:

<u>Ledamot</u>	<u>Vald</u>
Torgny Larsson, ordförande	2017
Anna Ketola, vice ordförande, Skånes Arkivförbund	2017
Yvonne Bergman, kassör, ArkivCentrum Örebro län	2018
Eva Berntsson Melin, sekreterare, Varberg	2018
Mikael Eivergård, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek	2017
Gustav Holmlund, Uppsala	2017
Maths Isacson; Uppsala universitet	2018
Maria Larsson Östergren, Riksarkivet, Landsarkivet i Visby	2017
Jonas Anderson, Göteborg	2018
Nina Sjöberg, Riksarkivet, Landsarkivet i Uppsala	2017
Peter Olausson, Karlstads universitet	2018
Karin Englund, adjungerad ledamot	

Förvaltningen av Madli Kurdves minnesfond

Fondens syfte är att stimulera nordiska och baltiska forsknings- och studiekontakter inom arkivområdet. Styrelsen för FA ansvarar för fonden och förvaltningen sköts av en arbetsgrupp som har bestått av Per Lundin, Blekingearkivet (sammankallande), Peeter Mark, Stockholms stadsarkiv samt styrelseledamoten Maria Larsson Östergren med förbundets kassör Yvonne Bergman såsom resurstöd. Inga stipendiemedel har delats ut under året.

Revisorer avseende såväl förbundet som Madli Kurdves minnefond

Den som valdes 2017 valdes med en mandatperiod om två år medan den som valdes 2018 valdes med en mandatperiod om ett år. Dessa har under året varit:

<u>Ordinarie</u>	<u>Vald</u>
Kent Wallin, Sveriges Hembygdsförbund	2017
Hjördis Häll, Arkiv Västmanland	2018

Ersättare

Dessa, vars mandatperiod omfattar ett år, har varit	
Bo Anders Öberg, Föreningsarkivet Västernorrland	2018
Lennart Johansson, Föreningsarkivet Västernorrland	2018

Valberedning

Denna väljs på ett och består av tre ordinarie ledamöter. Under året har den utgjorts av Albin Lindqvist, länsarkivarie i Östergötland, Henry Pettersson, Socialdemokraterna (sammankallande) samt Cristina Thornell, styrelseledamot i Arkiv Västmanland.

Personal

Förbundets kanslifunktion sköts av ArkivCentrum Örebro län. Håkan Henriksson där har administrerat FA:s webbplats.

Verksamhet

Styrelsen har haft fem protokollförda möten under året vilka har varit förlagda hos skilda arkivinstitutioner samt hos TCO i Stockholm. Styrelsen har bevakat utvecklingen på folkrörelseområdet och forskarvärlden samt haft utbyte med arkivinstitutioner och föreningsliv på alla nivåer. Förbundet har även, främst genom ordförande Torgny Larsson, haft kontakter med regeringskansliet, olika departement och skilda myndigheter rörande arkiv- och kulturarvsfrågor.

- Inför bildandet av den nya arkivföreningen Svenska Arkivförbundet har Yvonne Bergman, Gustav Holmlund, Anna Ketola och Torgny Larsson under året haft möten med styrelserepresentanter för Näringslivsarkivens Förening (NAF), då man arbetat utifrån den av de båda föreningarna skrivna avsiktsförklaringen att den nya föreningen ska ta vara på medlemmarnas intressen genom att vara opinionsbildande, idka kontakter med politiska företrädare och anslagsgivande myndigheter, ha omvärldsanalys och fokus på utbildning och kompetensutveckling, inre och yttre kommunikation, arbeta med långsiktiga visioner samt bevaka arkivfrågor.

I interimsstyrelsen, som verkade fram till höstkonferensen, ingick som representanter för FA Torgny Larsson och Anna Ketola samt Yvonne Bergman. Den sistnämnda var sammankallande, då hon är ledamot av såväl FA:s som NAF:s styrelse.

Under året har Gustav Holmlund, FA och Per Lundin, NAF, arbetat fram ett stadgeförslag.

- Förutom den ovan nämnda gruppen för Madli Kurdves minnesfond har FA:s arbetsgrupper sysslat med olika sakfrågor:
  1. Utbildningsgruppen, som består av Maria Boman, ARAB, Maths Isacson, Anna Ketola (sammankallande), Peter Olausson samt Örjan Simonson, Folkrörelsearkivet i Uppsala län, har framställt den nya handboken "Enskilda arkiv" med Anna Ketola och Charlotte Hagström, lektor och ansvarig för arkivutbildningen vid Lunds universitet, som redaktörer. Boken, som utgavs under året av Studentlitteratur, är en även jubileumsmanifestation med anledning av FA:s 50 år.
  2. Kommunikations- och informationsgruppen utgörs av Karin Englund, Maria Larsson Östergren (sammankallande), Per Lundin, Blekingearkivet, och Nina Sjöberg med Håkan Henriksson, ArkivCentrum Örebro län, som resurstöd. Gruppen arbetar enligt verksamhetsplanens intentioner angående behov av bl a marknadsföring, ex vis genom Arkivens Dag, medlemsvärning och arkivens tillgänglighet samt synlighet. Detta har i stor utsträckning skett genom ett flertal artiklar i tidskriften Arkiv men ven på FA:s hemsida.
  3. Arbetsgruppen för webbplatsen "Folk i rörelse" har utgjorts av Camilla Larsson, Arkiv Gävleborg, Caroline Lind, Skånes Arkivförbund och Anna Ketola (sammankallande). Inga möten har hållits under året. Administrationen har skötts av Arkiv Gävleborg. Sidan har under året haft 8 771 unika besökare, en ökning med 599 personer jämfört med föregående år. Däremot var nedladdningar av arkivdokument färre – 4 781 har gjorts till skillnad mot de 5 396 som gjordes 2017. Fast fortfarande är det främst dokument som rör kvinnors rösträtt de mest nedladdade. "Folk i rörelse" är riktad till lärare och gymnasielever.

4. Arbetsgruppen för FA:s 50-årsfirande, som bestått av Torgny Larsson och Karin Englund, har slutfört sitt arbete genom jubileumsfesten i maj och genom flera bidrag till nr 3 av Arkiv, som hade FA:s jubileum som tema.

- Vårkonferensen, som var ett samarrangemang med NAF, ägde rum på Riksarkivet 23 – 24 maj. Boken Enskilda arkiv presenterades och flera författare medverkade. Arkivutredningen behandlades också och diskuterades i skilda workshop, vilkas diskussioner redovisades.
- Under årsstämman, som ägde rum under konferensens andra dag, företogs sedvanliga förhandlingar men ett viktigt beslut togs. Stämman beslutade att tillsammans med NAF bilda en ny förening – Svenska Arkivförbundet – med start år 2019. Ca 2 miljoner kr kommer överföras till det nya förbundet som grundplåt FA och NAF.
- På kvällen den 23 maj var det jubileumsfestligheter på Långholmen med middag och tal samt spelade bandet Magic II, där Maths Isacson är en av medlemmarna.
- Evenemanget Folk och kultur var i Eskilstuna 7 – 10 februari. FA bidrog med två seminarierna: Eva Tegnhed, Föreningsarkivet i Jämtlands län, ledde en om arkivpedagogik kallad "Mer arkiv åt folket" och Mikael Eivergård hade tillsammans med Anna Furumark, Örebro länsmuseum, seminariet "Mänskliga rättigheter och kulturarv", som handlade om rättighetskamperna.
- I Uppsala anordnades En demokratidag den 8 november; detta skedde på förslag av Föreningen Sveriges Länsarkivarier och gjordes i samarbete med FA, NAF och RA. Idén hade uppkommit med anledning av att Rörelsernas museum inte verkar ha kunskap om vad de enskilda arkiven arbetar med.
- Höstkongressen – ett samarrangemang med NAF – var förlagd 28 – 29 november till Gävle med Arkiv Gävleborg som värd. Mikael Eivergård höll ett föredrag med titeln "Arkivets politiska laddning" och han följdes av Bertil Oppenheimer som föreläste om hur han hittat källor i skilda arkiv till sin bok "Till Sverige Historien som aldrig blev berättad". Torgny Larsson informerade om Arkivutredningens fortskridande. Han sade bland annat att man via nätet kan få kontakt med utredningen <http://www.sou.gov.se/arkivutredningen/> och där göra inspel. Enligt planerna ska ett slutbetänkande lämnas till regeringen den 18 november. Yvonne Bergman informerade bl a om försäkringar samt skilda projekt inom Sveriges Hembygdsförbund. Katalin Gere berättade om aktuella nyheter från Riksarkivet.
- Under konferensens andra dag hade Svenska Arkivförbundet sin första förbundsstämma och i anslutning till den följde FA:s extra stämma. Vid denna fattas beslutet om att upplösa Madli Kurdves minnesfond, ett beslut som slutgiltigt ska fastställas vid årsstämman 2019. Tanken är att en ny stipendiefond ska upprättas med vidare ramar, d v s ansökningar kan gälla forskning, konferenser och resor under förutsättning att de har arkivanknytning. Till den nya fonden, som ska förvaltas av Svenska Arkivförbundet, ska medlen från minnesfonden överföras.

Representation

Föreningen Svensk Arkivtidsskrift

Ordförande Torgny Larsson är ordinarie representant för FA i tidskriftens styrelse och ersättare har

Yvonne Bergman varit. Torgny Larsson är den i styrelsen som främst är ansvarig för kontakten med redaktörerna.

I redaktionen ingår Karin Englund och Per Lundin, Blekingearkivet, och särskilt den förstnämnda har lagt ned ett stort arbete samt författat många artiklar under året med anledning av jubiléet.

Mikael Eivergård var FA:s ombud vid tidskriftsföreningens årsmöte den 21 mars i samband med NLA:s årsmöte.

Chefredaktör Mats Janson har under året startat företaget Birdh med vilket tidskriftsstyrelsen tecknat ett nytt avtal. Arkiv kommer fortsatt utkomma med fyra nummer per år; upplagan omfattar ca 2 500 exemplar.

Svenska Arkiv i Samverkan för Synlighet (SASS)

Denna grupp har ett samordningsansvar för AVEC (Arkivveckan), Arkivens dag och Arkivpedagogiskt Forum. Den fungerar som ett nätverk mellan Riksarkivet och arkivföreningarna. Man har haft 2 möten under året. Bland annat har grundfinansieringen för Arkivens dag diskuterats och hur man ska få myndighetsarkiv – framför allt då kommunarkiven – att vara mer delaktiga i arrangemangen.

Vidare har beslut fattats om att AVEC20 ska vara i Uppsala 12 – 14 maj.

Ordförande Torgny Larsson har deltagit i gruppens möte som representant för FA.

Samarbetsrådet för enskilda arkiv

Detta är ett samverkansorgan mellan Riksarkivet (RA) och den enskilda sektorn och har som uppgift att främja utvecklingen av enskild arkivverksamhet och bevarandet av för kulturarvet betydelsefulla enskilda arkiv i landet. Riksarkivarien är ordförande och den som ensamt bestämmer om fördelningen av de statliga medlen.

Under året har 2 möten hållits; bl a har utbildningsfrågor ventilerats. I rådet företräds FA av Torgny Larsson, Anna Ketola och Per Lundin, Blekingearkivet.

Arkivutredningens expertgrupp

I denna har ordförande Torgny Larsson deltagit som FA:s representant. På mötena har givetvis skilda arkivfrågor diskuterats, bl a synen på kulturarvet och gruppen menar att det inte ska vara en särskild arkivlagstiftning för de enskilda arkiven.

Arkivens dag

Årets tema var Fest och glädje! Betoningen på fest var inte helt fel då 2018 var ett jubileumsår för svenskt arkivväsende: För 400 år sedan grundades Riksarkivet, för 50 år sedan bildades Folkkrörelsernas Arkivförbund och arrangemanget Arkivens dag fyllde 20 år.

Arkiv400

Vid firandet på Riksarkivet 19 april representerade ordförande Torgny Larsson FA. Gemensamt med NAF, som företräddes av sin ordförande Christina Sirtoft Breitholtz, överlämnades som gåva från de båda arkivföreningarna vardera 40 euro, lika med 400 (!) kr, att använda i internationellt arkivarbete – en solidaritetsgest värd 800 kr.

Medlemmar

Antalet medlemmar i FA har under 2017 varit 128 st. Dessa utgörs av 2 rikstäckande arkiv, 23 regionala och 43 lokala arkiv samt 57 riksorganisationer jämte 3 lokala organisationer. En

riksorganisation har lämnat förbundet men i gengäld har en lokal organisation tillkommit så medlemsantalet är oförändrat. Medlemsavgiften har varit 1 200 kr för riksorganisationer, 800 kr för regionala organisationer samt 300 kr för lokala organisationer.

Ekonomi

Intäkterna för år 2018 uppgick till 450 325 kronor. Kostnaderna för samma år blev totalt 442 255 kronor. Årets resultat är 7 980 kronor och det egna kapitalet uppgick vid årets slut till 833 824 kronor. I övrigt hänvisas till kassörens ekonomiska rapport med bokslut.

Slutord

Det är med en speciell känsla det här slutordet skrivs. FA:s femtionde aktiva verksamhetsår blir också det sista. I maj togs beslutet att bilda ett nytt arkivförbund tillsammans med Näringslivsarkivens förening (NAF). Det nya förbundet heter Svenska Arkivförbundet. Från årsskiftet verkar det nya förbundet fullt ut.

Även om FA har 50 år på nacken så började det hela mycket tidigare. De stora folkrörelserna som uppstod under 1800-talet fungerade som förtrupper till ett demokratiskt samhälle. De var noga med föreningsdemokratin och de sparade sina föreningshandlingar. Folkrörelserna visste redan då att historien kan förvanskas och att viktiga fakta kan undanhållas om man inte har ordning på protokoll och korrespondens. Arkiv är en av flera minnesinstitutioner som bevarar det kollektiva minnet av vår historia som samtidigt utgör en kikare mot framtiden. Den som inte vet var den är eller har varit vet heller inte vart den ska gå.

Sveriges äldsta myndighet Riksarkivet firade också år – 400 år! Riksarkivets ålder visar på att den svenska statsmakten, som då var knuten till den enväldiga kungamakten, var noga med att själva formulera och vårda sitt historiska minne och därför tidigt skapade en särskild institution för detta. Så nog har arkiven en lång historia bakom sig.

Från början samlades arkivmaterial hos centrala organisationer från hela landet, men i och med att regionala folkrörelsearkiv etablerades, finns nu mycket av materialet i deras hemtrakter.

Folkrörelsearkiven har stora och viktiga delar av vårt samtidshistoriska arkivmaterial. Med små resurser och mycket engagemang lyckas arkiven vårda och bevara arkiven, göra dem tillgängliga och bygga upp kunskaper kring det historiska materialet som gör det intressant och relevant för nya generationer. Diskussion om historia och kulturarv har fått en starkare laddning i Europa och Sverige. Högerkrafterna använder kulturarvsbegreppet i frågor som har med migration och integration att göra. Till och med Folkhemsbegreppet är utsatt för kidnappning. Arkiven har därför en extra viktig uppgift att se till att historien inte missbrukas och förfälskas.

Arkiven får allt svårare att ta plats i ett splittrat politiskt ansvar mellan olika departement och Samverkansmodellen regionalt. Det har blivit allt mindre resurser med fler utmanande uppgifter. Det bästa exemplet är den snabbväxande onlinekulturen med bloggar och sociala medier. Sparar vi inte detta kommer det som är vår nutid i dag att framstå helt obegripligt för kommande generationer. Det är en strategisk fråga för hela kultursektorn. I dag har ingen mandat eller resurser att ta hand om detta.

Samtidsdokumentation och uppsökande verksamhet blir det allt mindre resurser till. Situationen har försämrats både centralt och regionalt genom nedskärningar och förändringar.

Den stora uppgiften framöver för det nya förbundet blir att värna de gemensamma arkiven där både förtagande och folkrörelser samsas. Vi har en gemensam historia som bygger på en maktbalans långt tillbaka i tiden.

Arkivsektorn får inte bli en marknad där det gäller att få så många betalande arkiv som möjligt i sitt hägn. Det är inte så att vi inte gör för mycket nu. Uppgifterna är viktiga och många framöver. Då är det samarbete och samordning som gäller – inte konkurrens.

April 2019

Torgny Larsson
Ordförande

Jonas Anderson

Yvonne Bergman

Eva Berntsson Melin

Mikael Eivergård

Gustav Holmlund

Maths Isacson

Anna Ketola

Maria Larsson Östergren

Peter Olausson

Nina Sjöberg